



## TÜ LOODUSMUUSEUM

### ÕPPEPROGRAMMI KIRJELDUS



#### LOOMAD JA NENDE JÄLJED lasteaed

##### Õppeprogrammi eesmärk

Õppeprogrammi eesmärgiks on tutvuda Eesti loomadega, nende mitmekesisusega Eesti looduses, õppida eristama ja kirjeldama Eesti imetajate liike, teada nende eluviisi (toitumist, sigimist jm), kohastumusi ja elupaiku ning tegevusjärgi, olla teadlik loomade kaitsest, hoolida loomadest ja nende vajadustest.

##### Õppeprogrammi lühitutvustus

Õppeprogrammis tutvustatakse tavalisemaid Eesti loomi, nende eluviisi, toitumist, kohastumusi ja elupaiku. Lapsed tutvuvad imetajatest rebase, kähriku, hundi, ilvese ja karuga, põdra, metssea ja metskitsega, kopra, nugise, jäneste ja hiirtega. Uuritakse imetajate nahku, koljusid ja jälgi, vaadeldakse kohastumusi seoses elupaikade ja eluviisiga. Õpilase koostavad loomade jäljeraamatu, mille igaüks saab kaasa võtta. Tutvutakse loomadega loodusmuuseumis.

**Õppeprogrammi kestus:** 3 akadeemilist tundi (3 x 45 min)

**Õppeprogrammi toimumise aeg:** aastaringset, looduse õpperajal soovitatavalt talvisemal ajal lumega (novembrist märtsini)

**Õppeprogrammi toimumise koht:** TÜ loodusmuuseumi püsinäitusel ja õppeklassis

**Sihtrühm:** lasteaed (5–7-aastased lapsed)

**Keel:** eesti

**Grupi suurus:** kuni 25 õpilast ja õpetaja(d)

**Õppeprogrammi läbiviija:** loodusmuuseumi juhendaja Aivo Tamm

**Õppeprogrammi pakkuja, info ja tellimine:** Tartu Ülikooli loodusmuuseum, Tartu, Vanemuise 46, [loodusmuuseum@ut.ee](mailto:loodusmuuseum@ut.ee), tel 737 6076, [www.natmuseum.ut.ee](http://www.natmuseum.ut.ee)

##### Lisainfo

TÜ loodusmuuseumis on tänapäevane õpikeskkond, uued õppeklassid ja uudne püsiekspositsioon, muuseumihoones on lift, trepid ja välistreppide kõrval sissepääsuks ka kaldtee. Õpetajal palume registreerumisel teavitada muuseumi teabespetsialisti või juhendajat grupi erisustest (näiteks erivajadusega õpilased jm) ja soovidest, koostöös kooliga täpsustame programmi võimalused. Programmis arvestatakse laste vanuse ja oskustega.

Programmiks vajalikud õppevahendid annab juhendaja, õppevahendid on arvestatud rühmatöök. Täpsem lisainfo saadetakse õpetajale registreerumisel. Õuesõppe tundide puhul palun arvestada riietumisel ilmastikuga.

## Õppeprogrammi kirjeldus

### Ajakava (3 x 45 min)

1. Eesti loomade tutvustus (vestlus, lood loomadest, arutelu), TÜ loodusmuuseumiga tutvumine. 60 min
2. Praktiline töö. Jäljeraamatu koostamine. Kokkuvõte. 75 min

### Õppeprogrammi sisu ja tegevuste kirjeldused

**1. Eesti imetajate tutvustus (vestlus, lood loomadest, arutelu). TÜ loodusmuuseumiga tutvumine.** Tutvustatakse Eestis tavalisemaid imetajaid ja nende eluviisi, toitumist, sigimist ja kohastumusi seoses elupaikadega ning näidatakse imetajate nahkasid ja koljusid. TÜ loodusmuuseumiga tutvumine.

Praktiline töö nahkadega annab võimaluse õpilastel oma teadmisi proovile panna ja nahku uurida, neid katsuda ning mõistatada, kelle nahkadega on tegemist. Toimub individuaalselt või paaristööna.

**2. Praktiline töö. Jäljeraamatu koostamine. Kokkuvõte.** Vaadeldakse loomade tegevusjälgi ja nuputatakse, kellele need kuuluvad. Koostatakse loomade jäljeraamat Eesti imetajate jälgedest, mille saab iga õpilane kaasa. Jäljeraamatu järgi on huvitav hiljem metsas või koduümbruses vaadelda loomi ja nende jälgi. Kokkuvõtteks arutatakse õpilastega, milliseid tegevusjälgi loomad jätaavad, kelle tegevusjälgi võib kergesti segamini ajada ja mis jäi programmist meelde.

### Õppeprogrammi läbiviimiseks vajalikud õppematerjalid ja vahendid

Infolehed imetajate ja tegevusjälgede määramiseks, ülesanded aktiivtegevusteks, imetajate tegevusjälgede näidised, nahad ja koljud, muuseumi ekspositsioon, kirjutamisalused rühmale, käärid, liimid, joonlauad. pliiatsid. Õppematerjal õppekogumikus "Imetajad".

### Õppemeetodid

Individuaalne või paaristöö, jäljeraamatu koostamine, vaatlus, liikide käitumise ja eluviisi uurimine, loomade kirjeldamine, võrdlemine, aktiivülesanded, arutelu, kokkuvõte programmist aruteluna.

### Juhendajad

Loodusmuuseumi juhendaja Külli Kalamees-Pani.

Haridus. TÜ bioloog, bioloogia-keemia õpetaja, MSc bioloogia didaktika.

Kogemus. Töötanud Tartu Loodusmajas 1984–2005 ja TÜ loodusmuuseumis alates 2006. a loodushariduse koordinaator, keskkonnaprogrammide juhendamine, loodus- ja keskkonnahariduse koolitused ning üritused. Tamme Gümnaasiumi zooloogiakursus.

Loodusmuuseumi juhendaja Aivo Tamm.

Haridus. TÜ bioloog, bioloogia-keemia õpetaja.

Kogemus. Töötanud TÜ loodusmuuseumis alates 1987. a. Zoologiaringi juhendaja alates 1994. a. Õppeprogrammide koostamine ja juhendamine.

### Õpetaja roll

Ootame õpetajalt koostöövalmidust ja aktiivset osalemist programmi tegevustes koos õpilastega

## **Ohutus ja selle tagamine**

Õppekeskkond TÜ loodusmuuseumis ja botaanikaaias on tänapäevane, turvaline ja ohutu. Programmide (sh ka väliprogrammi alguses) tutvustab juhendaja grupile programmi kava ja reegleid (sh ohutust) ning juhendaja koos õpetajaga jälgib nendest kinnipidamist.

## **Tagasiside**

Tagasiside küsitakse õpetajalt kirjalikult paber kandjal programmi lõpus.

## **Teaduspõhisus ja seosed**

Programmide lähtuvad teaduslikust maailmavaatest.

Programmides käsitletakse vastavalt teemale ja tegevustele seostatult loodus-, kultuuri-, sotsiaalset ja majanduslikku keskkonda. Loomade, sh imetajate teema programmis seondub loomade liikide ja eluviisi, elupaikade säilimise ja kaitsmisega (looduskeskkonnas), aga ka antud programmis lühidalt käsitletavate keskkonnateemadega, mis on seotud paljuski inimese tegevusega eri majandusvaldkondades ja ressursside kättesaadavusega (näiteks toit, eluase), ning sotsiaal- ja kultuurivaldkonnaga (inimeste teadmised ja traditsioonid eri maades, kirjandus, lood loomadest, turism, puhkamine, tervishoid, nt haigused)

**Programmi tulemused** (programmi lõpuks saavutatavad õpiväljundid ehk teadmised, oskused, väärtushinnangud ja käitumisviisid)

Lapsed teavad rohkem Eesti loomadest (eriti imetajatest), nende eluviisist ja kaitses ning inimese tegevustest seoses Eesti loomadega ning oma vastutusest tervisliku ja puhta elukeskkonna ees. Lapsed õpivad märkama ja huvituvad Eesti looduse ja loomastikust, hoolivad loomadest ja nende vajadustest, väärtustavad loodushoidu.

**Programmi seosed keskkonnateadlikkuse ja säästva arengu teemadega** Programmi tulemusena praktiliste tegevuste ja uute kogemuste kaudu suureneb laste keskkonnateadlikkus ja kujunevad säästva eluviisi harjumused ning hoiakud. Loomade, sh imetajate liikide, eluviisi ja elupaikade tundmine, praktilised ülesanded ja teadlikkuse kasv loomade, sh imetajate keskkonnaprobleemidest (nt elupaikade vähenemine või saastumine, toitumisega seotud küsimused) ja kaitses annavad teadmisi ja oskusi elustiku mitmekesisuse kaitsmiseks, jätkusuutlikuks eluviisiks ja toimimiseks.

**Seosed riikliku õppekavaga** (ainekavade ja/või üldpädevuste ja/või läbivate teemadega). Õppeprogramm täiendab alushariduse õppekava.

Alusharidus (5–7-aastased lapsed)

Valdkond "Mina ja keskkond".

Kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;

suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;

selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;

väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.